

Proliferacija partikularnih teorij z univerzalnimi pretenzijami, ob katere zadenemo, ko obravnavamo informalno izobraževanje kot bistveno družbeno prakso, nas ne sme zbegati: te discipline se sučejo okrog problematike, ki je bila v antropologiji dokaj konstantno zajeta in konceptualizirana, v socialni psihologiji pa ne. Proliferacija aspektov, na katere se vežejo posebne več ali manj časa »moderne« teorije, je predvsem znamenje epistemične negotovosti, ki pa ob upoštevanju te inhibicije izgubi precej naboja, še zlasti, če se nam posreči identificirati občo problematiko, katere aspekte obravnavajo, kakor da gre za znanstvene objekte, in te aspekte postaviti or. vrniti v kontekst te problematike. V tem primeru lahko prispevajo k znanstveni konceptualizaciji področja kulturno-socialnih fenomenov, med katere sodijo človekov razvoj in njegove reprezentacije v posamičnih družbenih okoljih. Pri razvojnih nišah gre za to, da na velikem, pa vendarle omejenem območju kulturnih procesov in praks opazujemo učinkovanje interakcije procesov (akulturacije št. 2, enkulturacije, kulturne transmisije), ki jih je odkrila antropologija in ki same zadoščajo za razlago tudi individualnih (»psiholoških«) dogajanj. Psihologija v tem diskurzivnem kontekstu v resnici nima vloge discipline zase, ampak vlogo mašila, ki je postavljeno na mesta, kjer še ni bilo elaboriranih konceptov, zlasti koncepta družbenih reprezentacij in koncepta družbenega imaginarija, oz. se še ni vedelo zanje. Zato je kultura v teh konceptcija še zmerom nekaj osebam vnanjega, kar ni del njihove konstitucije in je zato lahko ali instrument adaptacije (na ekološki in sociopolitični kontekst največkrat) ali okolje ali skupek dejavnikov, ki vplivajo na posameznike, ti pa nimajo rigorozne opredelitve in sodijo med fenomene imaginarne realnosti (Loner in Adamopoulos, 1997).

Časovna razsežnost obravnavanih predmetov, če je ne razumemo kot vektor ali kot teleološki niz, ampak kot pluralnost časov, ki jo vzpostavljajo dominantni procesi v posameznih segmentih družbenega življenja (eden od teh časov je tudi čas odraščanja in osebnega razvoja), vrača obravnavanim fenomenom relacijsko naravo, ki nastane s primerjanjem med posamičnimi primeri, med kulturnimi frakcijami, med kulturami, in hkrati omogoča primerjanje kot postopek spoznavanja. Filologizacija raziskovalnih pristopov je potemtakem pomemben segment družbenega raziskovanja, saj omogoča pertinentna izhodišča za natančnejše in kompleksnejše spoznavanje. Tako je tudi s konceptcijami, zvezanimi z informalnim pridobivanjem znanja: izgubijo rigidnost in postanejo spremenljive glede na kulturne in mentalitetne konstitucije družbenih skupin. Časovna konstitucija družbenega (in posameznikovega) živ-